

SLOBODA POSLOVNOG NASTANA I SLOBODA PRUŽANJA USLUGA

Sloboda poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga jamče mobilnost poduzeća i stručnjaka unutar EU-a. Postoje velika očekivanja u pogledu Direktive o uslugama jer je ona ključna za dovršetak unutarnjeg tržišta. Nedavna istraživanja pokazuju da vrijednost koristi koja je nastala provedbom zakonodavstva koje je Parlament donio u području slobodnog kretanja usluga, a koje obuhvaća i stručne kvalifikacije te maloprodaju, iznosi 236 milijardi EUR godišnje. Ta će se korist nakon 2019. povećati na 284 milijarde EUR godišnje.

PRAVNA OSNOVA

Članak 26. (unutarnje tržište), članci od 49. do 55. (poslovni nastan) i članci od 56. do 62. (usluge) Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU).

CILJEVI

Samozaposlene osobe i stručnjaci ili pravne osobe u smislu članka 54. UFEU-a koji zakonito obavljaju djelatnost u jednoj od država članica mogu: i. trajno i neprekidno obavljati gospodarsku djelatnost u drugoj državi članici (sloboda poslovnog nastana: članak 49. UFEU-a); ili ii. privremeno nuditi i pružati svoje usluge u drugim državama članicama, no i dalje imati poslovni nastan u svojoj zemlji podrijetla (sloboda pružanja usluga: članak 56. UFEU-a). Time se podrazumijeva ne samo uklanjanje diskriminacije na temelju nacionalnosti nego i, ako se te slobode budu učinkovito primjenjivale, usvajanje mjera kojima će se olakšati njihova primjena, uključujući usklađivanje ili uzajamno priznavanje nacionalnih propisa o pristupu tim gospodarskim djelatnostima (vidi informativni članak [2.1.6.](#)).

POSTIGNUĆA

A. Liberalizacija u Ugovoru

1. „Temeljne slobode”

Pravo poslovnog nastana obuhvaća pravo pokretanja i obavljanja samostalne gospodarske djelatnosti te pravo osnivanja i upravljanja poduzećima u obliku trajne, stabilne i neprekidne djelatnosti, pod jednakim uvjetima kakvi su propisani zakonima određene države članice kada je riječ o poslovnom nastanu državljana te države članice.

Sloboda pružanja usluga primjenjuje se na sve one usluge koje se uobičajeno obavljaju uz naknadu, u mjeri u kojoj nisu uređene odredbama koje se odnose na slobodu kretanja robe, kapitala i osoba. Osoba koja pruža neku „uslugu” može, u svrhu pružanja te usluge, privremeno obavljati svoju djelatnost u državi članici u kojoj se usluga pruža, i to pod istim uvjetima koje ta država članica propisuje za svoje državljane.

2. Iznimke

U skladu s UFEU-om, od slobode poslovnog nastana i slobode pružanja usluga izuzimaju se djelatnosti povezane s izvršavanjem javnih ovlasti (članak 51. UFEU-a). No to se izuzeće ograničava restriktivnim tumačenjem: izuzeća se mogu odnositi samo na one djelatnosti i funkcije koje podrazumijevaju izvršavanje ovlasti. Nadalje, cijela se profesija može izuzeti samo ako se sve njezine aktivnosti odnose na izvršavanje javnih ovlasti ili ako je dio koji se odnosi na izvršavanje javnih ovlasti neodvojivo povezan s ostalim aktivnostima. Iznimke omogućavaju državama članicama da izuzmu proizvodnju ratne opreme ili trgovinu tom opremom (članak 346. stavak 1. točka (b) UFEU-a) te da zadrže pravila u pogledu javnog poretka, javne sigurnosti ili javnog zdravlja za strane državljane (članak 52. stavak 1.).

B. Direktiva o uslugama – prema ostvarenju unutarnjeg tržišta

Direktivom o uslugama ([Direktiva 2006/123/EZ](#) o uslugama na unutarnjem tržištu) jača se sloboda pružanja usluga unutar EU-a. Rok za njezinu provedbu bio je 28. prosinca 2009. Radi velikog broja potencijalnih pogodnosti koje donosi potrošačima te malim i srednjim poduzećima, ta je direktiva od ključne važnosti za dovršetak unutarnjeg tržišta. Cilj je stvoriti otvoreno jedinstveno tržište usluga u EU-u te istovremeno potrošačima jamčiti kvalitetu usluga. Potpunom provedbom Direktive o uslugama trgovina komercijalnim uslugama mogla bi se povećati za 45 %, a izravna strana ulaganja za 25 %, što bi dovelo do porasta BDP-a u iznosu od 0,5 % do 1,5 %^[1]. Tom direktivom doprinosi se administrativnom i regulatornom pojednostavljenju te modernizaciji. To se ne postiže samo provjerom postojećeg zakonodavstva te usvajanjem i izmjenom relevantnog zakonodavstva, nego i dugoročnim projektima (uspostavljanjem jedinstvenih kontaktnih točaka i osiguravanjem administrativne suradnje). U nekoliko država članica znatno se kasnilo s provedbom Direktive u odnosu na prvobitni rok. Za njezinu uspješnu provedbu potrebni su trajni politički angažman i sveobuhvatna potpora na europskoj, nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.

ULOGA EUROPSKOG PARLAMENTA

Parlament je imao ključnu ulogu u liberalizaciji djelatnosti samozaposlenih osoba. Osigurao je strogo razgraničenje djelatnosti koje mogu biti rezervirane samo za državljane (npr. djelatnosti povezane s izvršavanjem javnih ovlasti). Valja spomenuti i da je Parlament Suda Europske unije podnio tužbu protiv Vijeća zbog nedjelovanja u vezi s prometnom politikom. Ta tužba, podnesena u siječnju 1983., rezultirala je presudom Suda ([predmet br. 13/83 od 22. svibnja 1985.](#)) kojom se Vijeće osuđuje jer nije omogućilo slobodu pružanja usluga međunarodnog prijevoza i utvrdilo uvjete pod kojima prijevoznici nerezidentni u nekoj državi članici mogu pružati usluge prijevoza

[1] [Komunikacija Komisije „Europa 2020.”](#)

unutar te države članice. To je bilo u suprotnosti s odredbama Ugovora. Stoga je Vijeće moralo donijeti nužno zakonodavstvo. Uloga Parlamenta dobila je na važnosti primjenom postupka suodlučivanja koji je predviđen Ugovorom iz Maastrichta, a sad i njegovim sljednikom, redovnim zakonodavnim postupkom, u pogledu većine aspekata slobode poslovnog nastana i pružanja usluga.

Parlament je imao ključnu ulogu i u donošenju Direktive o uslugama te pažljivo prati njezinu provedbu. Osim toga, vrši pritisak na države članice da ispune svoje obveze utvrđene tom direktivom te da zajamče njezinu propisnu provedbu. Parlament je 15. veljače 2011. donio [Rezoluciju o provedbi Direktive o uslugama](#)^[2], a 25. listopada 2011. [Rezoluciju o postupku međusobnog ocjenjivanja Direktive o uslugama](#)^[3]. Nakon Komunikacije Komisije od 8. lipnja 2012. o provedbi Direktive o uslugama, Odbor Parlamenta za unutarnje tržište i zaštitu potrošača (IMCO) pripremio je izvješće o unutarnjem tržištu za usluge: trenutno stanje i sljedeći koraci, koje je usvojeno na plenarnoj sjednici 11. rujna 2013.^[4]

Parlament je 7. veljače 2013. također donio Rezoluciju s preporukama Komisiji o upravljanju jedinstvenim tržištem^[5], naglašavajući važnost uslužnog sektora kao ključnog područja za rast, temeljni značaj slobode pružanja usluga te koristi od potpune provedbe Direktive o uslugama.

Parlament se u svom radu prvenstveno usredotočio na zakonodavne prijedloge u vezi s telekomunikacijskim uslugama, kao što su Uredba o elektroničkoj identifikaciji i uslugama povjerenja za elektroničke transakcije na unutarnjem tržištu ([Uredba \(EU\) br. 910/2014](#)) te Uredba o utvrđivanju mjera u vezi s europskim jedinstvenim tržištem elektroničkih komunikacija i ostvarenju „Povezanog kontinenta”. Doista, prijedlog Komisije (COM(2013) 0627) rezultirao je donošenjem [Uredbe \(EU\) 2015/2120](#) od 25. studenog 2015. o utvrđivanju mjera u vezi s pristupom otvorenom internetu (kojom se izmjenjuje Direktiva 2002/22/EZ o univerzalnoj usluzi i pravima korisnika u vezi s elektroničkim komunikacijskim mrežama i uslugama). Također je za posljedicu imao i donošenje [Uredbe \(EU\) br. 531/2012](#) od 13. lipnja 2012. o roamingu u javnim pokretnim komunikacijskim mrežama u Uniji. Parlament se bavi pitanjima financijskih usluga u području pristupa osnovnim uslugama platnog prometa^[6] te potrošačkih i hipotekarnih kredita ([Direktiva 2014/17/EU](#)), kao i pitanjima putovanja u paket aranžmanima i potpomognutih putnih aranžmana^[7]. [Direktivom o hipotekarnim kreditima \(2014/17/EU\)](#) povećava se zaštita potrošača uvođenjem minimalnih regulatornih zahtjeva koje države članice moraju ispuniti kako bi zaštitile osobe s ugovorima o kreditu koji se odnose na stambene nekretnine te osigurale da su potrošači informirani i financijski sposobni otplaćivati hipotekarni kredit. Povrh toga, cilj [Direktive o bolje uređenim i transparentnim financijskim tržištima \(2014/65/EU\)](#) zajamčiti je uređenje i transparentnost financijskih tržišta diljem EU-a. Parlament je također bio uključen u donošenje zakonodavstva o inovativnim uslugama kao što je eCall^[8], sustav poziva u slučaju nužde ugrađen u

[2] [Direktiva 2006/123/EZ](#)

[3] [SL C 131E, 8.5.2013., str. 46.](#)

[4] [SL C 93, 9.3.2016., str. 84.](#)

[5] [SL C 24, 22.1.2016., str. 75.](#)

[6] [SL C 349E, 29.11.2013., str. 74.](#)

[7] [SL C 378, 9.11.2017., str. 610.](#)

[8] [SL C 285, 29.8.2017., str. 568.](#)

vozilo, provjeru provedbe [Direktive o univerzalnoj usluzi](#) te uvođenje broja hitne službe 112^[9]. Parlament je 28. travnja 2015. izglasao obvezno opremanje svih novih vozila tehnologijom eCall nakon travnja 2018.

Nedavna istraživanja pokazuju da vrijednost koristi koja je nastala provedbom zakonodavstva koje je Parlament donio u području slobodnog kretanja usluga, a koje obuhvaća i stručne kvalifikacije te maloprodaju, iznosi 236 milijardi EUR godišnje. Ova korist povećat će se na 284 milijarde EUR godišnje u području obuhvaćenom Direktivom o uslugama, 80 milijardi EUR godišnje u području profesionalnih usluga te 20 milijardi EUR godišnje u području usluga povezanih s postupkom javne nabave^[10].

Za detaljnije informacije proučite studiju pripremljenu za odbor IMCO naslovljenu „[Planiranje u EU-u: Pregled zakonodavstva povezanoga s odborom IMCO](#)”.

Mariusz Maciejewski / Christina Ratcliff / Andreea Dobrita
04/2019

[9]SL C 33E, 5.2.2013., str. 1.

[10]Studija „Doprinos rastu: Jedinstveno tržište usluga. Ekonomske koristi za građane i poduzeća”, 2019., pripremio Resorni odjel A na zahtjev odbora IMCO.

